

REDACTIA
si ADMINISTRATIA.
Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

Dificultăți tardive.

Arad, 14 August.

În armonia generală ce s'a înstăpânit pe urma păcii dela București mai pătrunde și azi un cor de glasuri răgușite de ură. Sunt glasurele ziarelor ungurești, cari nu pot ierta României succesul orbitor și cari nu pot să scape de spectrul evocat de propria lor conștiință, de spectrul răsplății atâtor nelegiuri... Telegramele schimbate între Berlin și București, între Petersburg și București — au avut efectul unor bombe în cercurile budapestane și compatrioții noștri se simt aproape sugrumați de amarul, că în ciuda uneliturilor clandestine ce-au practicat în ministerul nostru de externe, pacea dela București a ciumtit binișor din aripile transparente ale imperialismului maghiar. Ungaria celor 30 de milioane de Unguri ai domnilor Apponyi, Tisza și Rákosi se risipește ca o vedenie năroadă în fața razelor din București și ei văd cu groaza în suflet cum bura atrofiantă ce s'a lăsat pe urma atâtor silinți de maghiarizare asupra periferiilor românești începe de-acum să dispară de farmecul acelor raze.

Opera de pace a României e sancționată prin aprobarea celor mai puternici domnitori și-a celor mai civilizate state. Puterile își dau seamă că ar fi o greșală europeană revizuirea tratatului semnat la București. Pacea încheiată în capitala României și prezidată de cel mai înțelept monarch din Orient, regele Carol I, corespunde mai bine ideei de echilibru în peninsula balcanică. O pace *mai bună* ca aceea dela București nu se poate face și

nici nu se poate imagina, oricât și-ar bate capul diplomația noastră austro-ungară și oricât s'ar zbate oligarchia ungurească. Iată de ce afirmăm cu toată convingerea că pacea dela București va rămâne definitivă, va *trebui* să rămână definitivă.

Departate de noi ideea de a considera tratatul de pace semnat la București ca garanția unei perpetue păci în Balcani. Dacă toate popoarele din această peninsula s'ar lăsa conduse de ideea de *echitate* și de echilibru de forțe, cum a făcut România deși era stăpâna situațiunei, poate că tratatul dela București va inaugura într'adevăr o epocă de pace durabilă... Am fi însă naivi dacă am crede că Bulgarii nu nutresc în inimele lor dorul ascuns dar aprig al unei apropiate *revanșe*. Presa bulgară nu se sfiește să declare că pacea dela București a fost impusă Bulgariei, că guvernul din Sofia a cedat forțat de un lanț neîntrerupt de nefericite evenimente, că Bulgaria nu a renunțat la visurile ei de mărire și că va profita de prima ocaziune binevenită spre a scutura barierele „strimțe” cari i-au fost impuse de aliați și de România... Bulgarii nu ascund cătuși de puțin dorința lor de răzbunare și intențiunea lor de a exploata eventualele neînțelegeri din sânul diplomației europene pentru a da Serbiei și Greciei, și *poate chiar și României!*, o *lovitură* în care va fi concentrată toată ura și dușmănia lor, încătușate în timpul conferenței dela București...

De altcum aceasta nu este un secret. În una din ultimele ședințe ale conferenței pentru pace, săptămâna trecută, delegațiunea bulgară a declarat că Bulgaria se simte mic-

șorată și prin urmare nedreptățită prin tratatul din București și că *speră* că marile puteri vor *revizui* acest tratat...

Speranță deșartă! — îi putem asigură pe otrăvitorii fântânelor din cadrulater. Speranță deșartă cu toată intervențiunea invidioasă a oligarilor maghiari, cari n'au suferit în timpul din urmă decât eșecuri. Într'adevăr: cine s'a găsit să sară în ajutorul Bulgarilor și să ceară, cu o energie demnă de o cauză mai bună? Păpușa oligarhiei maghiare, contele Berchtold. Acum o lună și jumătate diplomația contelui Berchtold a fost acela care a încercat, prin toate mijloacele posibile și imposibile, să împiedece regatul român de a *mobiliza* și de a interveni în conflictul balcanic conform intereselor sale proprii și, să nu uităm, conform ideii echilibrului balcanic și marilor interese *europene!* Mobilizarea s'a făcut, în zece zile, trupele române erau sub zidurile Sofiei și guvernul român a putut să impună *tuturor* beligeranților o pace nu se poate mai justă, echitabilă. Acum cine face *dificultăți* României? Iarăș diplomația contelui Berchtold.

Curios fel de a înțelege amicitia dela stat la stat. Este evident că prestigiul și forța politică a României ar suferi mult dacă pacea dela București ar mai fi supusă unei revizuirii. România, care și-a călcat pe inimă și s'a mulțumit cu puțin, pentru ea, când putea să ia mult, România care a jucat un rol sublim, admirat de întreaga lume civilizată, România aceasta nu poate să tolereze *umilirea* de a vedea revizuită, schinșuită opera sa de pace!... Vrea cineva *umilirea* României? Dacă da, n'are decât s'o mărturisească fățiș, dar

Cobe.

De Ion Agârbiceanu.

(Urmare și sfârșit).

De Saveta îi plăcea și, pentru atâta rău, nici nu se gândea la despărțanie. Își puse în gând să nu-i mai iee în seamă vorbele, să nu-i mai răspundă când va mai fi să-i co-bească, doar ș'a lăsa și ea năravul.

Până a ținut tineretea nici nu i-a fost prea greu să-și ducă în îndeplinire hotărârea asta, deși Saveta nu-și lăsa năravul, căci, se vede, era din fire, și „năravul din fire n'are lecuire”. Incepea, de-o pildă, vara să durdue, să se grămădească nori negri pe cer? Saveta tremura tăcută că o să bată ghiața. Îl umplea și pe Stan de înfrigurare, cu cobirea ei, și așteptau amândoi, ca pe spini, până cădeau cei dintâi picuri.

— Slavă Domnului, nu-i „ghiață!” oită Stan.

— Nu-i încă, dar poate să vie, răspunde Saveta.

Și, după viscole mai mari, Stan era silit totdeauna să meargă pe la pământurile ce le lucrau în parte. Saveta nu-l mai slăbea din prevestiri de rău.

— Ce ști, poate n'a bătut ghiața nicăiri, decât chiar pe locurile unde lucrăm noi.

Și omul pleca cu inima strânsă. Uneori ajungea să și creadă de jumătate în ce-i co-bea muerea. „Doamne, își zicea tot mai des, câte nu se pot întâmpla în lumea asta!”

Erau zilele de vară pline de soare și sătenii umpleau luncile cu chiotele și cântecele dela strânsul fânului? Saveta, cum grebla în urma lui Stan, se pomenea zicând:

— Doamne ferește! Să vie o ploaie pe nădușala asta n'ar fi o ploaie de toate zilele. S'ar rupe norii, s'ar umfla pârăele, ar eși văile și din câte căpițe vezi pe-aici, nici una n'ar mai rămânea. Ce s'ar alege, atunci, de munca noastră, Stane? La iarnă, ne-ar muri vaca de foame!

De multeori, când să între în biserică, Saveta îi zicea:

— Apără-ne, Doamne de rău, dar nu știu cum îți vine când văd atâtea lumânări aprinse! Cât de ușor s'ar putea aprinde o biserică, și să arză toți creștinii scrum, în ea.

Alteori îi cobia de foc acasă, după ce se culcau. Între desmierdări Saveta se pomenea zicând: „Afară e liniște acum, dar ar putea să înceapă vântul. S'ar putea aprinde o casă în vecini și ne-am trezi în flacări, Stane.

Om era și Stan, și oricât cerca să-și stăpânească simțurile, totuși se îngrozea de multeori de cobirile nevestei. Tot mai adânc i-se pogorea în suflet convingerea: „Doamne, câte nu se pot întâmpla în lumea asta!”

Pân' i-a fost simțirea tineră totuși se scutura repede de presimțirile aceste de rău, apoi altfel trăia bine cu nevasta. Hodină și tihnă avea mai rar, din pricina cobirilor ei, dar tineretea și bărbăția nu întreabă atâta de hodină.

Trecu însă tineretea și bărbăția, și din clipa din care Stan simți că s'a început coborâșul, începu s'o urască din tot sufletul pe Saveta. Ea, în loc să-și lase năravul, cu cât îmbătrânea, era tot mai robită de el. Stan acum, nu-i mai zicea altfel decât „cobe”.

Stan avea acum lipsă de hodină, de-o mâncare în tihnă, de-un somn liniștit. Venia tot mai înfrânt dela lucrul zilei și totuși Saveta arareori îl lăsa să-și soarbă în pace fier-tura. El ajunse să nu mai poată mânca nici dormi cum se cade, iar asta pentru om ce se hrănește din munca palmelor, înseamnă moartea.

Acum îi vorbea cu dușmănie Savetei. De multeori, după trei sorbituri, isbea lingura pe masă, și-i strigă

— Nu te-ar fi putut trăsni Dumnezeu! Dar de unde-ți mai vin atâtea minuni prin cap? Trebuie, că pe tine a uitat popa să te boteze! Tu nu poți fi de-a lui Dumnezeu?

Lui Stan îi stătea mîntea în loc la scor-niturile femeii și tot mai mult întră în el convingerea că Saveta are legături cu necuratul. Adevărat că acum nu mai rămăsese nimic atrăgător în Saveta. Din femee se schimbă foarte repede, în doi-trei ani, în hărăcă bătrînă. Oclii i-se confundară, mici, neliniștiți, în fundul capului, nasul, barba i-se lungiseră, spinarea i-se încovoe și, umblând, își țără cismele.

Stan cercă acum la bătrînețe să se des-

să nu atace o mare operă de binefacere internațională, să nu turbure pacea care a fost adusă dar Europei de acest *nobil* stat latin care este România!

Din fericire România a găsit un amic mare, luminat, în Franța. Marea putere care s'a împotrivit și se împotrivesc încă ideii revizuirii este Franța, vechea protectoare și amică a României, ale cărei interese astăzi sunt identice cu ale României. Presa franceză cu „Le Temps” în frunte, a dus o campanie energetică și inteligentă, bazată pe sute de argumente, contra revizuirii și am văzut că guvernul dlui Poincaré a știut să convingă și diplomația rusă să renunțe la tentativa de revizuire... În orice caz: revizuirea nu se va face, România, Serbia, Grecia și Muntenegru, Franța și poate chiar și Germania, nu vor admite-o cu nici un preț. La București s'a semnat o pace definitivă, Români nu se joacă de a „baba oarba” când e vorba de mari interese naționale și europene!

Dificultățile ce i-au fost create în ultimele zile în privința revizuirii sunt *tardive*. România a triumfat definitiv și adversarii ei, oligarhii maghiari, vor în zadar să-i smulgă laurii de pe nobila ei frunte.

Izolarea Austro-Ungariei. Marele cotidian din capitala Germaniei „Berliner Tageblatt” a publicat un articol interesant și semnificativ cu privire la politica Austriei. Înșirând păcatele comise de conducătorii împărăției habsburgice, autorul articolului din ziarul german, observă cu multă dreptate că greșita îndrumare a politicii externe austriace își are izvorul în politica internă a împărăției. Într'adevăr, care putea fi politica Austriei față de Sârbii din Serbia, când față de Sârbii din monarhie se duce o politică de încetșare și robire? Ce fel de politică putea să ducă Austria față de România, când față de România fericitei monarhii dualiste Ungurii aveau mână liberă să le închidă școlile și să le pângărească bisericile. Care putea fi sinceritatea Austriei față de statele înconjurătoare, când toate au conaționali asupriți în împărăția Dunărei albastre? Și ce valoare putea să aibă o alianță între Austria și Italia, între Austria și România și ce încredere puteau să aibă în insi-

partă de Cobe. O pâră la protopopul și ceru despărțirea „că asta trebuie să aibă legături cu necuratul, altfel nu-i pot veni atâtea grozavii prin cap, și trebuie să a uitat-o popa nebotezată, că altfel n'ar putea fi dușman atât de amarnic unui creștin bătrîn, căruia nu-i mai dă o clipă de hodină.”

Protopopul însă nu-i despărți. Saveta se apără zicând, „că tot răul vine de-acolo că ea prea crede tare în Dumnezeu”.

Protopopul însă le respinsă procesul dintr'un singur motiv: „nu s'or face de rîs acum la bătrînețe”.

Nu? Cu atât mai rău pentru biserică! Stan se hotărîse să dea cât mai rar pe acasă. Traiul cu Cobe în casă îl făcu tăcut, chiar nesuferit de închis, oamenii pela cari lucră totuși îi dădeau însă sălaş peste noapte. Le era milă de bătrîn, mai ales decând știau ce plătește Saveta. Că hârca, dacă nu mai putea înfrică pe moșneag, trecea dela o vecină la alta și cobirile sale erau tot mai dese și tot mai amarnice.

Dela o vreme Stan rămânea acasă numai Duminecile și la zile de praznic.

Astfel, la niște Blagoveștenii, bătrînul după-ce eși din biserică se duse la prăvălie, cumpără pește sărat și-l duse acasă să-l frigă baba și să întingă în el amândoi cu mămăliguță caldă. Erau mari postelnicii amândoi, deși Savetei nu-i sufereau mâncările de post, și din fiecare Păresemi eșia afumată și uscată ca o scândură. Moșul voi să prăznuiască aceasta îndulcire dela Blagoveștenii, cu baba lui.

stentele interesante ale Austriei Sârbii din regatul lor liber, când politica Vienei și a Pestei strălucea prin cea mai desmățată și funestă operă de împilare națională?

Iată de unde se trage falimentul politicii internaționale a împărăției habsburgice și de ce bătrînul monarh al Austro-Ungariei trăește acum, la adânci bătrînețe, decepția izolării din toate părțile.

Și cu atât mai mare trebuie să fie această decepție, cu cât i-a fost dat să audă până și din gura împăratului Wilhelm reproșul făcut moștenitorului tronului austriac că prea mult zăngănește cu sabia germană și observația drastică, dar justă făcută de alții contelui Berchtold: la o parte că iarăș te faci de rîs.

Răspunsul contelui Tisza la acuzațiile markgrafului Pallavicini. În numărul de azi al ziarului „Az Ujság” contele Ștefan Tisza răspunde în sfârșit la acuzațiile markgrafului Pallavicini, prin următoarea telegramă, trimisă din Geszt numitului ziar:

„Am vorbit cu doi martori ai procesului Dé-sy în chestia depunerii. Cu unul, contele Emerik Károlyi, pentrucă dela el am auzit mai întâi despre întreaga afacerea; cu celalalt, pentrucă mi-a cerut sfatul. În fața ambilor am accentuat că de sine înțeles pot spune numai adevărul. Dacă fraza elastică a contelui Pallavicini a voit să spună contrarul, atunci e o minciună, tot așa, cum e și știrea unui ziar, că eu aș fi dat oricui textul pentru depunere. Ștefan Tisza”.

Ungurii pescuiesc în apă tulbure. Intr'un număr recent al ziarului nostru am anunțat că după-ce cu atâta greutate s'a votat noua lege militară cu un mare spor de recruți, acum, ca din senin, guvernul comun anunța că va veni cu cereștea unui nou spor al contingentului de recruți de 40.000 de oameni.

Din sursă absolut competentă primim informația că guvernul maghiar s'a hotărît de pe acum să exploateze noua împrejurare a necesității unui spor al contingentului de recruți.

„Neues Wiener Tageblatt” publică sub formă de interview cu un politician maghiar un articol care este de fapt un adevărat comunicat al contelui Tisza. Acesta declară că guvernul unguresc nu va admite cu nici un preț să se treacă peste el. În nici un caz guvernul maghiar nu va admite un spor atât de mare ca cel proiectat, iar pentru unii mai rațional va rămâne de văzut.

Așa dar, Ungurii, ca de obicei, vor să exploateze și de astădată situația cerând și obți-

După-ce muiară cu mămăligă în peșteles fript de numai rămase nici un coc în el, Stan îl împărți în două și o bucată i-l dete Savetei. Fie-că, decând era el mai mult dus decât acasă, Saveta va mai fi răbdat și foame, fie-că-i cădea bine aceasta bucată de dulce în postul mare, bătrîna mânca cu lăcomie. De-odată moșul băgă de seamă că Saveta a rămas cu gura deschisă și ochii holbați.

N'o lua însă în seamă. Știa el ce are să urmeze; chiar aștepta să-i zică, îngrozită, „Doamne, Stane nu știu cum îmi vine când mă gândesc căți oameni s'au înecat cu'n os de pește!” N'au trecut Blagoveștenii să nu audă bietul Stan cuvintele aceste de groază ale muerii.

Moșul, deci, n'o luă în seamă, nu-se uită anume la ea, să nu-și strice pofta de mâncare. Dar îndată auzi un icnuit și văzu cum bătrîna se dărîmă la pământ. Invinețise toată și se holba cu groază din ochii mari și tulburi. Datu-i-a pumni în ceafă, vârîtu-i-a degetul pe grumazi, scuturatu-a moșul de umeri, dar fără folos. Trupul se răcea, întepeneă văzând cu ochii.

Când, îngrozit cu totul, se aplecă să-i asculte răsufletul — pace!

Saveta murise, înecată cu'n os de pește. Moșul zise tare: „Doamne, câte nu-se mai pot întâmpla în lumea asta!”

Apoi, după un răstimp, simțind un fel de satisfacție:

— „Tot cred, că n'a fost botezată, altfel ar fi avut parte și de sfânta cuminecătură”.

nând concesiile, cari bine înțeles, vor constitui iarăș o jertfă a naționalităților.

Pregătirile pentru statificarea notarilor. În ministeriul de externe decurg pregătirile, pentru statificarea apropiată a oficiilor notariale. Proiectele referitoare la această statificare sunt în cea mai mare parte isprăvite; mai trebuie numai studiate și de ministerul de finanțe, pentrucă să se poată prelucra bugetul anului viitor astfel, ca — dacă se poate — încă în 1914 noții să fie plătiți conform claselor de plată existente ale celorlalți funcționari de stat. Deocamdată s'a pregătit un proiect provizoriu pentru salarizarea notarilor, conform căruia salariul fundamental e 2000 cor.; acest salariu îl vor primi toți acei notari, cari au o leafă mai mică de 2000 de cor., iar acela, a căror leafă e mai mare, vor rămânea pe lângă salariul avut până aci, până când se vor statifica definitiv toate oficiile notariale. — La împărțirea notarilor în clasele de plată nu se vor avea în vedere anii de serviciu, ci *evalificarea* și sârghiința patriotică, pe care le vor adevăra o protopretorii și prefectii.

Punctul ultim, care vorbește atât de clar ne arată cu prisosință în contra cui s'a adus proiectul despre statificarea notarilor.

Dar, — vom vedea.

Politica de catastrofe.

(Din cercuirile politice bineinformate).

— Corespondență specială a „Românului”. —

Viena, 13 August.

Se pare, că multe înfrângeri pe cari monarhia le datorește influenței fatale a oligarhiei maghiare — încep să desmeticească pe cei puși la destinele acestui imperiu. Sunt semne pozitive în această privință.

Săptămâna trecută, corespondentul d-v. în raportul său asupra intrigilor ungurești din ministerul de externe, a arătat că oligarhii unguri urmăresc scopul să încurce Austro-Ungaria în tot felul de aventuri periculoase și să dea politicii noastre externe o direcțiune, care poate duce numai la catastrofe. Intrigele aceste, puse la cale de numeroșii exponenți ai maghiarimei — cu mare influință în ministerul nostru de externe — au deja un nou „rezultat”, un rezultat care ne arată până la evidentă primejdia jocului ce se urmează aci. *Noi suntem pe cale nu numai să ajungem în conflict cu România, — care de altcum, cu amărăciune și neîncredință s'a depărțat de noi — ci să periclittăm și alianța austro-ungară-germană, care era până acum un noll me tangere.* Schimbul de telegrame, ce a avut loc între împăratul Wilhelm și regele Carol cu prilejul încheierii păcii dela București, precum și o multime de împrejurări, cari s'au arătat cu acest prilej, nu mai lasă nici o îndoială că între Viena și Berlin există o răceală, din care a rezultat, în ce privește politica externă a acestor două state, *grave divergențe*, cari periclitatează serios relațiile cordiale de până acum dintre Austro-Ungaria și imperiul german.

În vreme ce între Germania și România e cea mai perfectă înțelegere referitor la soluția ce s'a dat complicațiilor din Balcani prin pacea dela București; în vreme ce această pace e aprobată și întărită în chipul cel mai sărbătorec prin schimbul deadreptul senzațional în felul său, de telegrame de mulțămire și felicitare, dintre împăratul Wilhelm și regele Carol; în vreme ce din telegramele schimbate între Berlin și București reiese clar și evident *că atât acolo cit și aci punctele protocolului de pace sunt privite de definitive și nestrămatabile, biroul de presă din ministerul nostru de externe, condus de ungurul Kánya, a lansat lozincă, că Austro-Ungaria trebuie să perziste în tot cazul pentru revizuirea păcii din București în favorul Bulgariei.* Orice om, care judecă obiectiv și logic, chiar și dacă n'ar avea o pătrundere mai adâncă în politică, rămâne cu totul frapat în fața unei astfel de tactici, deadreptul sinucigașe, a „bărbaților noștri de stat”. Un astfel de procedeu nu-și găsește

explicare decât numai în *ura nemărginită a maghiarismului față de poporul român*, care, după cum se vede din telegrama împăratului Wilhelm către regele Carol, precum și din discursurile, în care, după încheierea păcii din București s'a serbat activitatea primului ministru Maiorescu, a câștigat prin evenimentele din urmă un puternic prestigiu politic. Nu trebuie decât să comparăm tonul batjocoritor și dușmănos, în care a scris presa maghiară despre amestecul României în al doilea războiu balcanic, cu jocul de intrigi al funcționarilor maghiari din biroul nostru de externe și vom avea cheia pentru cele ce se întâmplă acum, sau, mai corect, pentru cele ce erau să se întâmple. Szapáry — Kánya-estii nu vor înțelege, însă, nici în viitor, că ei, în calitate de funcționari ai ministerului comun de externe au datoria să desvolte o activitate în interesul întregii monarhii, și să nu fie exclusiv numai exponenții politicii maghiare. Ungurii, în micimea lor de inimă pierd din vedere binele și durerile monarhiei și dinastiei, când e vorba de interesele maghiare, căci acești domni văd aceste interese greu periclitate prin rolul conducător al României în Balcani și prin despteparea conștiinței naționale a tuturor Românilor.

Dacă nu se va face ceva încă în ultimul moment, influința maghiară mână Austro-Ungaria pe o cale, care poate duce numai la prăpastie. Nici imaginea nu se poate, imensa pierdere ce ar îndura Austro-Ungaria ea, ajunsă în conflict cu România și cu celelalte state balcanice, ar pierde și sprijinul Germaniei. Maghiarii au jucat totdeauna pe cei mai credincioși și mai acreditați aderenți ai triplei alianțe, ai alianței austro-germane și prin acest joc li-a succes să câștige pe partea lor cercurile noastre de cădere, chiar și unele cercuri politice ale Germanilor din Austria. Dar abia acum apare că alianța austro-germană își pierde importanța în ochii maghiarilor, de îndată ce nu ei sunt cei cari să determine exclusiv politica acestei alianțe. Contele Berchtold e o natură pasivă, un bărbat care nu are nici un strop de originalitate. Astfel, e ușor de înțeles, că Szapáry-Kánya-estii au un joc ușor. Ei afirmă, că ar fi datoria Austro-Ungariei să pretindă revizuirea păcii dela București, pentru că numai în acest chip s'ar putea crea liniște și ordine statornică în Balcani. Prin sprijinirea energică a dorințelor Bulgariei referitoare la stabilirea noilor granițe, Bulgaria va fi îndatorată la recunoștință, se va împiedeca formarea unei alianțe balcanice dușmană Austro-Ungariei și se face o apropiere totodată de Rusia. Argumentația aceasta este însă de tot greșită. Chiar dacă ar succeda o impunere a pretențiilor Bulgariei, aceasta nu va fi nici când aliata noastră și prin aceasta nu s'ar putea împiedeca nici crearea confederației balcanice. Iar Rusia? Aceasta nu va înceta nici când să fie dușmana monarhiei, ea nici când nu va renunța la programul ei, care e cuprins într'un singur cuvânt: *Imbucătăfrea Austro-Ungariei*. Și drumul spre aceasta țintă îl nivelează politica noastră externă influențată de maghiari! Dar chiar maghiarii vor fi aceia, cari vor simți mai dureros realizarea acestei ținte. Pentru Germanii și Români din monarhie se va afla un loc și în acest caz catastrofal. Maghiarii însă vor fi strămtorați și striviți. În orbirea lor ei nu văd acest lucru și de aceea continuă ei politica de catastrofe!

Austriacus.

Viitorul Aromânilor din teritoriile ocupate de Sârbi.

— Convorbire cu d. Dr. Filip Mișea, fost deputat. —

Arad, 14 August.

Correspondentul ziarului „Universul” dela București a avut zilele trecute ocazia să întâlnească la Constantinopol pe cunoscutul luptător român d. Filip Mișea, fost deputat în camera otomană și i-a cerut informații asupra noii situații a Aromânilor din ținuturile ocupate de Sârbi. Chestia fraților noștri din aceste ținuturi prezintă un interes cu atât mai deosebit, cu cât știm că prin înglobarea lor la Serbia nouă, numărul Românilor din acest stat crește simțitor și că soarta lor nu mai poate fi o chestie neglijabilă, chiar și în urma masei ce vor reprezenta în cadrele statului sârbesc. D. Mișea a avut amabilitatea să facă următoarele declarații:

Până când nu se știa precis despre soarta Bitoliei și până când Grecii aveau încă speranțe ca Bitolia să le rămăe lor, populațiunea aromânească trăia într'o continuă neliniște — și cu drept cuvânt — pentru că viitorul național era ca și pierdut și ori care se gândea să emigreze.

Și cu toate că Sârbii ocupaseră Monastirul, Grecii totuși nu își pierduseră speranța că acest oraș va fi cedat Greciei. Vizita dlui Venizelos la Monastir a făcut ca grecomanii să își ia ultima speranță. Intr'adevăr, d. Venizelos într'o consfătuire ce a avut-o la Mitropolie cu notabili grecomanii din Bitolia, le-a declarat categoric că Monastirul are să rămăe Sârbilor și că trebuie să se resemneze căutând să devie buni cetățeni sârbi. Aceste declarații ale dlui Venizelos au avut darul să facă pe mulți notabili să-i impute, cu amărăciune, sacrificiile enorme făcute de ei pentru eleminism și astăzi se văd părăsiți cu desăvârșire neputând obține măcar aceleași drepturi cari le aveau sub Turci.

Ceea ce este interesant este faptul că declarațiile dlui Venizelos au redeșteptat în grecomanii sentimentul național declarând, cu mândrie dlui Venizelos că ei sunt Aromâni și că numai idealul politicii grecești, adică alipirea la Grecia, i-a făcut să servească cauza grecească.

Acum însă, când această speranță este pierdută, ei nu înțeleg decât să fie ceea ce au fost în totdeauna, adică Aromâni și ca atare ei nu se pot îngloba în masa slavă, cum avea aerul a le inspira d. Venizelos. Aceste declarații n'au displicent președintelui Greciei care le-a spus: „Forte bine, de altfel nici noi n'am crezut vre-odată că sunteți Greci”.

Prin urmare, după cum se vede, chestiunea aromânească în ținuturile ocupate de Sârbi va deveni în viitor înfloritoare pentru că va cuprinde toată masa aromânească care până acum, cea mai mare parte din ea, servea interese străine de neamul lor. Așa încât deși hotarele Serbiei nouă nu sunt încă bine cunoscute totuși, aproximativ, se poate zice că numărul Aromânilor cari se vor putea readuce cu ușurință la conștiința națională va trece de una sută cincizeci de mii sau chiar două sute de mii.

Lucru și mai îmbucurător este că Sârbii, mai realiști în ce privește viitorul țării lor și ca unii cari voiesc să facă să dispară, odată pentru totdeauna, chestiile de propagandă, au întocmit un proiect după care se vor conduce în viitor. A-nume vor introduce în Constituția lor, care până acum nu permitea nici o altă școală decât cea națională sârbească, un articol în sensul că se va permite deschiderea de școli după caracterul

etnic al populațiunii locale din ținuturile ocupate. În acest mod ei recunosc patru unități etnice și anume: Slavi, Români, Turci și Izraeliți, cum este în realitate.

La Monastir a venit un funcționar dela ministerul de externe din Serbia, secția naționalităților, ca să studieze aplicarea acestui proiect și dela care am putut obține relațiunile de mai sus.

Ceva mai mult: la o întrebare făcută acestui personaj, dacă proiectul pentru Aromâni va fi general, adică va cuprinde și pe Români din Serbia veche, mi-a răspuns cu toată sinceritatea: da, pentru că s'a dovedit, cu prisosință, că cu toată rigoarea Constituției și a măsurilor administrative pentru a desnaționaliza pe Români din Serbia, aceștia au rămas Români, ca și în trecut. Apoi ar fi păcat ca elementul român care, cu ocazia războiului actual a dat dovezi de vitejii fără seamăn, să fie lipsit de dreptul cel mai sfânt, acela de a se desvolta în limba lui.

Sârbii, acordând Aromânilor drepturi cât mai mari n'au de ce se teme, din contră vor avea în ei cetățeni devotați.

Cum interesele Serbiei și idealul ei politic în viitor e strâns legat de acel al țării românești, putem să credem în sinceritatea aplicării proiectului de mai sus. Nu tot același lucru însă se poate spune de Greci cu toate măgulitoarele și dulcele declarațiuni ale dlui Venizelos.

Cauza Aromânilor din ținuturile ocupate de Greci poate fi considerată ca pierdută ori care ar fi promisiunile Grecilor în această privință, purtarea lor de până acum față de elementul aromân fiind dovada cea mai eclatantă.

Ca încheiere, fiind siguri de viitorul Aromânilor din ținuturile ocupate de Sârbi, în caz dacă se aplică proiectul de mai sus datoria acelor cari se interesează de soarta noastră este ca să facă, acum când chestia fruntariilor dintre Serbia și Grecia este la ordinea zilei, să se înglobeze cât mai multe ținuturi românești în Serbia și Albania.

Naum Apostolescu.

Ce trebuie să facă Austro-Ungaria?

Arad, 14 August.

„Berliner Tageblatt” publică sub titlul de mai sus un articol scris de „un însemnat personaj politic” care, după ce face un bilanț al greșelilor comise de politica austriacă, dă câteva sfaturi binevenite conducătorilor monarhiei habsburgice. Reproducem pasagiile cu privire la atitudinea Austro-Ungariei față de România:

Sucită a fost politica de balansare a Austro-Ungariei între Sofia și București. Presa vieneză reproșează acum României că lăsându-se influențată de indemnurile franco-ruse a dat lovitura decisivă. Că au ajuns lucrurile atât de departe e tocmai greșala Austro-Ungariei, care ar fi trebuit să fie unită în toate cu aliatele ei lucrând pentru interesele lor ca pentru propriile sale interese. România, pentru intervenirea ei salvatoare în 1877 la Plevna, la încheierea păcii la Berlin, a trebuit să cedeze Basarabia. Drept compensație i s'a dat Dobrogea pe atunci pustie și sălbatică și atunci la stabilirea frontierei prin stăruința Rusiei au fost tăiate porțiuni însemnate din acel ținut și tot sub ocrotirea Rusiei, Bulgaria s'a putut sustrage obligațiunii ce avea de a dărâma cetățile dela Dunăre și acum a început un joc nou. Fiind înțeleasă cu Rusia, Bulgaria a căutat prin amănări nesfârșite să reducă la minimum dreptele cereri de compensațiuni ale României în urma extinderii ce luase Bul-

Rétay și Benedek

1164
Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rnovaează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

garia prin războiul cu Turcia. La Viena s'a pierdut atunci prilejul de a lega România de Austro-Ungaria pentru un viitor îndepărtat și după domnia regelui Carol. Acum una din datorile penibile ale diplomației austriace va fi restabilirea vechilor relațiuni cu România și penibila cultivare a intereselor acestea ca o înțeleaptă politică din partea Austro-Ungariei”.

Și după ce ziarul „Berliner Tageblatt” arată cât de mari sunt greșelile comise de Austro-Ungaria și față de Turcia, autorul articolului „Ce trebuie să facă Austro-Ungaria” spune, rezumând ideea conducătoare a articolului său, următoarele:

— Probabil că s'a dat un nou termen Austriei și Ungariei ca să-și reguleze situația lor internă.

Nu putem decât da aci câteva schișări de îndrumare:

Impăcarea neînțelegerilor ceho-germane și polono-rutene; mulțumirea Croaților și un tratament plin de dreptate pentru Românii transilvăneni, precum și reducerea taxelor vamale urcate pe cari agrarienii din ambele părți ale împărăției le-au impus produselor din Serbia și România, ceea ce ar avea și o înrăurire favorabilă asupra industriei monarhiei; grija pentru armată și pentru administrația internă și vindicarea rănilor produse de greaua criză orientată în corpul administrativ din ambele jumătăți ale împărăției. O politică bună externă se poate face numai de către un organism intern sănătos, dar din păcate politica externă a fost orientată, pe baza unei proaste orientări interne. Aceste sunt datorii grele, aproape supra-omeneste în fața cărora se află conducătorii bătrânei monarhii dela Dunăre, dar se cere urgență, căci acum este, poate pentru ea, o chestie de a fi sau a nu fi și acolo unde este o voință trebuie să existe și o cale de urmat.”

Goană împotriva ziarelor sârbești din Ungaria.

Arad, 14 August.

Ziarul „Az Est” din Budapesta în numărul său de azi desvâlește într-o scrisoare datată din Neoplanta (Ujvidék) goana mișcească pornită împotriva ziarelor sârbești. În vreme ce biroul de externe al Austro-Ungariei, cu multă emfază, se pretă de apărătorul popoarelor din Balcani, organele civile și administrative, în frunte cu ministerul de justiție și cel de finanțe, au luat la goană organele de publicitate ale Sârbilor din Ungaria, cu scopul vădit de a le ruina materialmente și astfel a le face imposibilă existența.

E de necrezut la ce mijloace ilegale și în nici un caz suzabile se recurge în Ungaria pentru sugrumarea oricărei validități naționale a popoarelor nemaghiare. Primarul orașului Neoplanta, consilierul regesc Dr. Demetrovici, prin o hotărâre mai recentă, i-a detras ziarului „Zastava” dreptul de vindere pe stradă, în locuri publice și în case private, pe motivul că acest ziar ar ataca starea de drept a bisericii gr-orientale sârbești, stare creată nu de mult prin un rescript regal, și ar provoca la nesupunere pe credincioșii sârbi față de autoritățile bisericești sârbești. În Mitrovița, primarul orașului a detras asemenea dreptul de vindere pentru ziarul „Zastava” în baza unei deciziuni a fostului ministru de justiție Günther. În Timișoara, Carlovăț

și în multe alte orașe autoritățile civile au oprit pur și simplu vinderea ziarelor „Zastava” și „Branik” și au dat ordin pentru confiscarea lor, ceea ce s'a și executat în repetite rânduri.

La ordinul ministerului de finanțe, direcțiunea financiară din Zombor, și mai apoi toate celelalte direcțiuni financiare din țară, au însărcinat pe finanți, ca să oprească pe toți proprietarii de tutungerii să mai vîndă ziare sârbești, sub pedeapsa să li se detragă licențele.

Ziarele sârbești luate la goană sunt „Zastava” (care apare în 12.000 exemplare de două ori pe zi), „Branik” (care stă sub direcțiunea venerabilului luptător naționalist Dr. Mihai Polit), și „Szepszto”, iar radical sub conducerea lui Milan Popovici.

Goana aceasta, desigur și ea servește liniștirea și egalindreptățirea popoarelor nemaghiare din Ungaria?!

Limba românească în Bucovina.

În atenția judecătorilor și advocaților români.

— Dela corespondentul nostru special. —

Cernăuți, 12 August.

Publicul, care a urmărit rapoartele noastre despre conflictele întâmplare la forurile judecătorești din Cernăuți pe tema întrebunțării limbii românești, își va aduce aminte, că adv. Dr. Scalat a înaintat recursuri și plângeri către ministerul de justiție pentru nerespectarea drepturilor limbii române.

Hotărârea dată de i. r. minister de justiție în aceasta materie a fost comunicată dlui Dr. Scalat înainte de câteva zile. Textul ei este în traducere română următorul:

Präs: 4672
26/13

I. r. Presidiu al tribunalului

Cernăuți.

În urma plângerii D-Voastre adresate către i. r. minister de justiție împotriva concludului al i. r. tribunalul de apel Leov din 8 Aprilie 1913 R. III. 162/13 vi se comunică conform emisului al i. r. minister de justiție din 17 Iulie 1913 nr. 20677 13, că minist. de justiție, în virtutea cercului său de competență, nu este în poziția, de a dispune ceva asupra plângerii D-voastre, pentru că decidera chestiunii despre admiterea unei limbi la pertractarea înaintea judecătorei, (întru cât se estinde domeniul vigorii reale al § 13 al ordinei judecătorești generale (allg. Ger. Ord.) resp. al § 14 al ordinei judecătorești vestgalițiane și al § 4 al patentei imp. din 9 August 1854 f. l. i. nr. 208, cari au rămas neatînși prin codul de noua procedură civilă), cade în domeniul jurisdicțiunii și este deci supusă numai cursului instanțiar ordinar, nici decum însă supraveghierii serviciului.

Cernăuți, în 5 August 1913.

Pieta.

Din aceasta hotărâre a ministerului de justiție rezultă, că fiecare judecător este singur chemat să judece, dacă întrebunțarea limbii române este admisibilă sau ba. Știut este, că nici o hotărâre a unui judecător coordinat nu-l poate obliga pe un alt judecător. Știut este mai departe că o hotărâre a unui judecător are valoare numai și numai pentru cauza sau procesul în care s'a dat, că prin urmare același judecător poate da în o altă cauză o hotărâre diferită, dacă a ajuns la convingerea, că e mai justă. Rezultă deci, că în materia judecării despre admiterea limbii române, convingerea judecătorului, dela care se cere admiterea limbii române, este singura normă și că orice influen-

țare a acestei convingeri judecătorești prin emise și circulare presidiale este un fapt nepermis și nelegal. Rezultă în fine, că președintele tribunalului Cernăuți, d. Pieta, provocând ca organ de supraveghiere al serviciului prin circulara sa cunoscută pe toți judecătorii, ca ei să se conformeze hotărârii curții de apel Leov, care refuzase admiterea limbii române, a comis o influențare a libertății convingerii judecătorești.

Ne bucurăm a putea constata, că încă pe timpul conflictelor de limbă, și de atunci încoace, mai mulți judecători, atât români cât și neromâni, au trecut peste aceasta circulară nelegală a dlui președinte Pieta admitând libera întrebunțare a limbii române în pertractările lor.

Proclamația generalisimului român către populația bulgară.

Ni-se transmite din Sofia următoarea proclamațiune a prințului Ferdinand al României generalisimul armatei române către populația bulgară din zona de operațiuni.

Această proclamație s'a tipărit în limba bulgară și a fost așisată în toate satele din zona de operațiuni a armatei române:

Plevna, 28 Iulie v. 1913.

PROCLAMAȚIUNE:

Populația bulgară a fost chiar dela început pusă în cunoștință că armata română a intrat în Bulgaria ca să pună capăt unei stări de lucruri apăsătoare și pentru locuitorii acestei țări.

Trupele noastre nu au pășit deci pe pământul Bulgariei cu dușmănie pentru poporul bulgar, iar autoritățile militare și-au dat necurmat silința ca să ușureze cât mai mult sarcinile și neajunsurile ce aduc nelipsit cu sine operațiunile de război.

S'a ordonat ca tot ceea ce se ia pentru armată, să fie plătit și să nu se ia decât prin autoritățile administrative locale, iar pe de altă parte toate reclamațiunile și contestațiile au fost ascultate cu bună voință și s'a dat satisfacțiune chiar până și celor neîntemelte.

Trupele bulgare cari s'au predat nouă au fost puse în libertate, lăsându-se oamenii să meargă la căminele lor.

O asemenea linie de purtare din partea armatei noastre, impune și populațiunei bulgare datoria de a nu se arăta dușmănoasă față cu trupele române.

În potriua tuturor așteptărilor, s'au semnalat însă cazuri, nu numai de atitudine dușmănoasă, dar chiar de atacuri pe furis cu mâna armată din partea locuitorilor, contra soldaților și ofițerilor noștri.

Nu rare ori se trag focuri noaptea asupra convolurilor noastre, iar în ultimele zile un ofițer a fost rănit cu trei focuri de revolver în vecinătatea satului Lipnița și altul de asemenea a fost rănit în apropiere de Lucoviț.

Asemenea fapte nu pot fi cu nici un preț îngăduite.

...Invit de aceea populațiunea de a se abține de la porniri dușmănoase față cu trupele române, și se aduce la cunoștința obștească că se vor lua măsurile cele mai severe, în contra fapturilor și complicitilor, făcând răspunzători de orice atentat și pe aceia cari ar fi putut să-l oprească și nu l-au oprit.

Comandantul de căpetenie al armatei,

FERDINAND,

principe al României.

Atelier modern pentru curățirea hainelor.

Curățire modernă și foarte frumoasă a hainelor de sadă, batist, eponge, pânză etc.

Se primește spre curățire și călcare haine de bărbați.

— Vopsire modernă de haine în culori la modă. —

Knapp Sándor, Arad

instituit de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.

Local de primire: colțul străzii Weitzer János, vis-à-vis de posta principală. Stabilimentul: str. Magyar-utea nr. 26. — Comenzile din provincie se execută prompt și conștiințos. Ka 1247

După încheierea păcii de București.

Adevăratul învins.

Arad, 14 August.

Pacea s'a încheiat; tratatul din București a fost semnat și prin urmare granițele statelor balcanice au fost definitiv fixate. Bulgaria nu iese zdrobită de pe urma păcii, așa cum s'a crezut la început și cum, fără îndoială, au dorit-o aliații ei de ieri. Punctul de vedere românesc a isbutit; echilibrul asigurător al păcii în viitor a fost statornicit, cu respectarea tuturor drepturilor câștigate.

Dar dacă Bulgaria n'a fost înfrântă, cine e învinsul de pe urma războiului care și-a găsit sfârșit în tratatul semnat Duminecă? Adevăratul învins este Austro-Ungaria. Ea a împins Bulgaria în aventura războinică din urmă; ea a urmărit strivirea Serbiei, chiar cu sacrificiul intereselor celor mai modeste, ale aliații ei de peste 30 de ani, ale României.

Soarta armelor și-a bătut însă joc în chip cumplit de intrigile austriace.

Bulgaria, care, după socotelile ei, avea să bată și pe Sârbi și pe Greci, a fost învinsă pe toată linia. România, pe a cărei neutralitate s'a bizuit Austro-Ungaria cu toată siguranța, și-a trimis oștirile peste Dunăre, și a făcut absolut imposibilă continuarea războiului. Pacea, implorată de Bulgaria, s'a încheiat în toată graba și Austro-Ungaria recoltează de pe urma ei: o Serbie mărită, aproape dublată, o Bulgaria istovită și cu simpatii, cu drept cuvânt îndepărtate de ea.

Lovitura cea mare o capătă însă Austro-Ungaria din partea României. Timp de aproape 40 de ani România a fost înfeodată politicii austriace, cu sacrificarea întregului ideal național românesc și spre paguba economiei românești.

Politicii austriace România i-a sacrificat totul; România n'a câștigat nimic de pe urma vecinei ei, pe când monarhia habsburgică a avut numai avantajii dela ea. Iar atunci când prilejul s'a prezentat ca și România să aibă și ea nevoe de sprijinul „aliații”, ea a dat mâna Bulgariei împotriva monarhiei. Fapt e că acestea nu se uită, și o nouă politică — spun ziarurile din regatul român — de orientare în politica externă a României se impune.

Focul cel nou aprins de Austro-Ungaria în Balcani, a ars-o mai întâi pe ea.

Adevăratul învins în acest războiu este Austro-Ungaria.

Schimb de telegrame între țarul Rusiei și regele Carol.

București. — Cu prilejul semnării păcii din București, depeșile următoare au fost schimbate între M. Sa țarul Nicolae al Rusiei și M. S. regele Carol:

Majestății Sale regelui Carol al României.
„Rog pe Majestatea Voastră să primească sincerile Mele felicitări cu prilejul restabilirii păcii în Balcani. Acest rezultat binefăcător este în același timp un succes neîndoielnic al României. Fac cele mai bune urări pentru fericirea și prosperitatea țării Voastre conduse prin înțelepciunea prevăzătoare a suveranului Său.”
(ss) NICOLAE.

Majestății Sale împăratului Rusiei
„Adânc mișcat de interesul simpatie și de felicitările călduroase pe care Majestatea Voastră imperială a binevoit să Mi le adreseze cu prilejul operei de pace ce s'a îndeplinit, li mulțumesc din adâncul inimei pentru această nouă și mult prețioasă mărturie a prieteniei Sale.

Fie ca această pace să aibă durată și să aducă liniștea și prosperitatea în peninsula Balcanică, apropiind aceste popoare care au atâtea interese comune.”
(ss) CAROL.

Schimb de telegrame între monarhul Austro-Ungariei și regele Carol.

București. — Cu prilejul semnării păcii din București, depeșile următoare au fost schimbate între M. S. monarhul Austro-Ungariei și M. S. regele Carol:

M. S. regelui Carol al României.

„Rog pe M. Voastră să primească afectuoasele mele felicitări cu prilejul operei de pace ce s'a îndeplinit sub conducerea Ta, care a pus capăt ororilor sângeroase din Balcani și asigură pacea țării Tale. Ca și până acum, așa și în viitor în modul cel mai viu voi conlucra la tot ce servește atât intereselor Tale cât și bunăstării țării Tale.”
(ss) FRANCISC IOSIF.

M. S. monarhului Austro-Ungariei

„Adânc mișcat de felicitările călduroase și de interesul simpatie pe care M. Voastră imperială a binevoit să Mi le adreseze cu prilejul operei de pace ce s'a îndeplinit în capitala regatului meu, li mulțumesc din adâncul inimei pentru această nouă mărturie sinceră a prieteniei Sale, cu care mai ales în recente momente grele M'ai onorat.

Fie ca această pace să fie durabilă și să aducă liniștea și proprietatea în peninsula balcanică, care în anul din urmă a fost expusă atâtor grave încercări, spre binele statelor.”
(ss) CAROL.

Regele Bulgariei către regele Carol.

București. — Regele Ferdinand al Bulgariei a telegrafiat M. Sale regelui Carol mulțumind pentru că prin înțelepciunea suveranului României și a guvernului român s'a pus capăt prin actul dela București unei tragedii. Suveranul Bulgariei își exprimă dorința ca o cât mai strânsă prietenie să se lege în viitor între România și Bulgaria.

Felicitările președintelui Franței.

București. — D. Blondel, ministrul Franței, a avut onoarea de a fi primit în audiență de către regele Carol spre a prezenta suveranului felicitările președintelui pentru fericita încheiere a păcii.

Cancelarul rusesc și ministrul plenip. austro-ungar către d. T. Maiorescu

București. — D. Sassonov, cancelarul rus, a telegrafiat dlui Maiorescu felicitând guvernul român pentru... negocierile urmate la București spre a se realiza pacea între statele balcanice.

La această telegramă d. Maiorescu a răspuns mulțumind pentru binevoitoarea atenție ce o arată guvernul rus asigurând totodată pe d. Sassonov că delegații statelor balcanice consideră tratatul de pace nu ca o negociere ci ca un act definitiv.

Printul de Föersterberg, ministrul plenipotențiar al Austro-Ungariei, s'a prezentat dlui Maiorescu, pentru a-i exprima în mod oficial în numele guvernului său, felicitări pentru încheierea păcii.

Regele Carol către regii din Balcani.

București. — Indată după semnarea păcii regele Carol a adresat regilor Greciei, Serbiei și Muntenegrului următoarea telegramă:

„Sunt fericit de a anunța Maj. Voastre că pacea a fost semnată. Este pentru Mine o mare mulțumire că această operă atât de mult dorită s'a putut împlini în capitala unde Majestatea Voastră s'a grăbit să trimeată delegații Săi.

Fie ca acest act important, care a stabilit o nouă ordine în peninsula balcanică, și a întins fruntariile regatului Maj. Voastre, să fie punctul de plecare al unei epoci de liniște și de prosperitate, care să permită poporului Vostru să cuieagă roadele atator sacrificii.

Felicitând din toată inima pe Majestatea Voastră pentru marile succese dobândite, le reînnoiesc asigurarea sentimentelor Mele cele mai afectuoase cu viua mea dorință de a vedea strângându-se încă mai mult bunele raporturi care există din fericire între ambele noastre state”.

Iar regelui Ferdinand, regele Carol a trimis următoarea telegramă:

„Pacea a fost semnată.

Înainte de toate țin a recunoaște spiritul de conciliațiune al delegațiilor Majestății Voastre, care a îngăduit să atingem acest scop dorit de toți.

Cu toate sacrificiile ce Bulgaria a trebuit să-și impună, poporul ei, sunt încredințat, va binecuvânta pe Majestatea Voastră de a fi putut pune capăt acestui războiu sângeros.

O nouă eră de reculegere se va deschide, care va cicatriza rănile și nu va întârzia să readucă propășirea în regatul Său.

Majestatea Voastră nu se va îndoi cât de mult doresc să văd stabilindu-se relațiunile de prietenie și de bună vecinătate între ambele noastre state, precum și de sinceritatea sentimentelor mele afectuoase pentru persoana Sa”.

La telegramele de mai sus au sosit răspunsurile dela regii Bulgariei, Greciei, Sârbiei și Muntenegrului, cari toți exprimă regelui Carol recunoștință pentru concursul dat și dau expresiune dorinței de-a se strânge raporturile dintre România și țările respective.

Divergențele de păreri între Germania și Austro-Ungaria.

Viena. — În ediția de seară ziarul „Neue Fr. Presse” scrie:

Se știe de multă vreme că Austro-Ungaria și Germania sunt în divergențe de păreri în ce privește politica ce trebuiau să urmeze față de al doilea război balcanic.

Schimbul de telegrame dintre regele Carol și împăratul Wilhelm a scos la lumină această neînțelegeră. Acest schimb de telegrame e mult mai important decât orice triumf ar fi reputat Austria în chestia revizuirii.

Regele Carol a declarat că pacea e definitivă.

În telegrama de răspuns împăratul n'a vorbit, ce e drept nimic despre „definitiv”, dar fiecare cuvânt al telegramii sale dovedește că împărtășește și el această părere.

Din aceste telegrame e totuș ușor să tragi anumite concluziuni; România vrea să dovedească și în situația actuală că vrea să rămână alături de tripla alianță, dar nu mai caută punctul de coerență, la Viena — cum făcuse până acum, — ci la Berlin.

De zece luni Austro-Ungaria nu s'a gândit decât la prestigiu. Ne întrebăm dacă acest prestigiu și e oare un câștig pentru noi dacă Germania face declarații al căror acuziș e îndreptat contra politicii noastre în Orient? Or, când regele Carol își întinde brațele spre Berlin dovedind că e în deplină armonie politică cu împăratul Wilhelm, dar nu se împacă cu politica monarhiei austriace, dovedește tocmai contrariul.

Svonuri despre apropiata abdicare a regelui Ferdinand.

Viena. — Corespondentul din București al ziarului „Zeit” află din sursă diplomatică că la Sofia se vorbește foarte mult despre eventuala abdicare a regelui Ferdinand. Se spune chiar că Ferdinand, nu se bucură de simpatii în străinătate, și de aceea unele puteri nu iau Bulgaria în serios.

În cazul când Bulgaria va eși deziluzionată și din viitoarea conferință europeană, abdicarea regelui Ferdinand în favoarea fiului său Boris, e considerată ca sigură.

Regele a declarat în mai multe rânduri persoanelor din anturajul său că nu vede alt mijloc pentru evitarea revoluției, decât abdicarea sa.

Viena. — Știri din Sofia anunță că regele Ferdinand va pleca în străinătate, unde va rămâne mai multe săptămâni.

Un extraordinar ordin de zi al regelui Ferdinand.

București. — Cu ocazia încheierii păcii dela București și a demobilizării armatei bulgare, regele Ferdinand al Bulgariei a dat un ordin de zi către armată, care conține aprecieri atât de curioase asupra evenimentelor și expresii atât de violente la adresa statelor vecine, în cât dacă n'am avea în vedere excepționala stare suleștească în care se găsește acest suveran și spiritul ce predomină o parte din opinia publică bulgară, precum și alte considerațiuni în legătură cu politica internă, am avea tot dreptul să considerăm acest document ca opera unui farsor.

Ca titlu de document lată partea cea mai caracteristică și extraordinară a acestui *sul-generis* ordin de zi: „Soldați! În momentul când trebuia să vă reîntoarceți la vetrele voastre, o nouă nenorocire s'a abătut asupra noastră. Aliații noștri cu cari aveam tratate hotărâte ne-au trădat și au voit să ne răpească ceea ce a fost cucerit prin sângele a zeci de mii de eroi. Indignată în contra acestei felonii, întreaga națiune bulgară, de la șeful Statului până la cel din urmă țaran muncitor, nu se putea resemna în fața acestei spoliățuni. Nici un patriot bulgar nu putea să renunțe de bună voie și fără luptă la Monastir, Ochrida, Diara, Perlepe, Salonc, Serres și alte teritorii bulgare pe cari trădese frații noștri de aceeaș rasă.

Provocați de foștii noștri aliați, a trebuit, în contra voinței noastre, să reluăm lupta grea. Ea ar fi fost încoronată de succes dacă o serie de circumstanțe politice neprevăzute n'ar fi paralizat forțele noastre.

Presăți din toate părțile am fost siliți să semnăm pacea din București neputând lupta în contra acestor cinci vecini fără a risca să pierdem totul.

Epuizați și oboșiți, dar nu învinși, a trebuit să strângem stindardele noastre glorioase pentru zile glorioase mai bune”.

Austro-Ungaria vrea să lingusească România.

Triest. — Ziarul „Il Piccolo” scrie că presa vieneză se întreacă în laude și caută să lingusească amorul propriu al Românilor, ca să-i facă să creadă, că cererea de revizuire nu e un act de neîncredere față de opera realizată de guvernul român.

Ce urmărește Austro-Ungaria.

Paris. — Raymond Récouly scrie în „Figaro” că Austro-Ungaria cerând cu insistență revizuirea păcii, urmărește să facă statele balcanice, atât învingătorii cât și învinșii, să simtă că depind de ea.

Sărbătorirea păcii în Muntenegru.

Cetinje. — După venirea știrii despre semnarea păcii din București, reprezentanții statelor aliate s'au prezentat la regele Nikita și l-au felicitat. Regele i-a îmbrățișat și pacea a fost anunțată cu clopotele bisericilor și bubuit de tunuri.

Pe străzi circula o lume imensă cu muzici. La aclamațiile mulțimei regele a ieșit pe balcon împreună cu familia și a strigat: Trăiască Muntenegru, Serbia și Grecia, trăiască regii Petru și Constantin împreună cu glorioasa lor armată”.

Mulțimea a manifestat în fața legațiunii grecești și sârbești. Plenipotențiarilor au vorbit mulțimei aclamând pe regele Nikita.

Seara orașul a fost iluminat.

Foile „Partidului Național”

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țăranu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

Vârșeț la firma Vasile I. Subota.

INFORMAȚIUNI

Arad, 14 August n. 1913.

Personale. Dl Vasile Goldiș, directorul ziarului nostru, a sosit azi dela Marienbad la Arad.

In Basarabia și în Ardeal. „După 50 de ani”, așa e intitulat articolul de fond al ziarului „Glasul Basarabiei” care ne-a sosit ieri. E un articol scris cu litere slavone, într'o limbă simplă, arhaică și emoționantă și care începe așa:

„Da, zi mare, zi istorică, zi de nespusă bucurie pentru noi moldovenii din Basarabia, a fost ziua de 21 Iulie v. 1913. Duminecă, când clopotele dela biserica sfântului Gheorghe ne-au chemat pe noi, moldovenii, la slujba dumnezească, săvârșită numai pe limba noastră, mamă — singura pe care o cunoaștem noi toți — pe limba moldovenească.”

Și autorul articolului urmează mai departe, descriind cu amănuntul fazele slujbei acesteia neuitate, glasul tremurat al preasfințitului Gavril episcopul Akermanului, când a rostit primele cuvinte: că tu ești sfânt, Dumnezeuul nostru”, în moldovenește, și înfiorarea adâncă a mulțimei imense, compusă din „lume de toată mâna, boeri, preoți, profesori, învățători, ofițeri, soldați, țărani”, care umplea până la pridvor cuprinsul bisericii.

La sfârșitul slujbei, „din ochii multora se vedeau lacrimi de bucurie, iar la urmă mulți s'au îmbrățișat, strângându-se și hiritisându-se, făcându-și cruce și mulțumind lui Dumnezeu, că s'au învrednicit să asculte toată slujba dumnezeiască în limba noastră a moldovenilor.”

„Așadar, după 50 de ani de dominație rusească — scrie „Adevărul” — după 50 de ani de împilare, de samavolnicii, de negare a tuturor drepturilor naționale, cari au dovedit încăodată neantul măsurilor de represiune, căci și astăzi, ca și acum 50 de ani, sufletul și limba moldovenească trăiesc profund în sufletul Românilor din Basarabia, aceștia au cucerit dreptul să se roage lui Dumnezeu în limba lor.

În acelaș timp însă, când în Rusia țaristă și reacționară libertățile veacului se afirmă la lumina zilei — scrie un ziar din regat — în monarhia prietenă și care „ne-a sprijinit totdeauna”, în Austro-Ungaria adorată de politicianii noștri de ieri, se nesocotesc libertățile cele mai elementare ale omului, se închid școlile, se maghiarizează numele copiilor și li se tăgăduiește Românilor dreptul, recunoscut azi până și în Rusia, dreptul de a se ruga în limba lor.

În momentele acestea, când politica statului român stă par'că în cumpănă între cele două imperii vecine, e bine să comparăm din când în când purtarea ambelor state rivale față de noi și la lumina faptelor să ne dăm seamă cât de mare și cât de sinceră este dragostea cu care ne strâng în brațe până ne sugrumă, domniile dela Viena.”

Planuri de căsătorii înalte. Ni-se anunță din București: În cercurile diplomatice se discută unele propuneri matrimoniale ce s'ar fi făcut și s'ar fi pus la cale cu prilejul conferinței pentru pace din București. Se știe că toată presa europeană a vorbit în ultimul timp de proiectul unei căsătorii între fiica mai mare a țarului Rusiei și principele Carol. Sub forma aceasta știrea se desminte în cercurile diplomatice. Adevărul pare a fi că e vorba nu de fiica cea mai mare a țarului, ci de a doua fiică, marea ducesă Tatiane; pe când fiica cea mai mare, Olga, s'ar căsători cu prințul moștenitor al Serbiei.

În acest timp se spune că un proiect de căsătorie ar privi pe principesa Elisaveta a României, care, în urma propunerilor formulate de d. Venizelos, ar fi să se căsătorească cu moștenitorul tronului Greciei.

Gazetele franceze adaogă că în curând principele Ferdinand va face o vizită la Livadia, însoțit fiind de principesa Maria și principele Carol. În toate cercurile politice din străinătate această proiectată căsătorie e privită ca o apropiere între Rusia și România.

Presa germană, vorbind și ea despre acest proiect matrimonial, spune că el va despărți și mai mult pe viitor România de politica Austro-Ungariei căreia îi se adresau pe vremuri mai toate curțile europene cu prinți dispuși de însurătoare.

Presa austriacă susține că știrea confirmată și de presa rusă despre eventuala logodnă a prințului Carol cu marea ducesă Olga, fiica țarului, se reduce la o dorință a Rusiei ca să atragă de partea ei România, care a mai rămas credincioasă triplei alianțe.

Diplomația rusă n'a lăsat să treacă nici un prilej fără să încerce să câștige prietenia României. Această tendință reiese din telegrama țarului care în cuvinte măgulitoare recunoaște meritul României, dar nu spune nici un cuvânt dacă consideră pacea ca definitivă sau nu.

Ziarul rusec „Rieci” din Petersburg află din sursă competentă că știrea publicată de ziarele străine, despre o iminentă călătorie a principilor Ferdinand și iul său Carol la Livadia, e adevărată. În palatul țarului au fost aranjate mai multe apartamente pentru primirea oaspeților români.

Familia imperială va pleca la Livadia la sfârșitul acestei luni.

Un bust poetului Iosif la Ploești. La Ploești s'a format un comitet de inițiativă, — în frunte cu d. I. Ionescu Quintus, deputat și alți numeroși fruntași — pentru a immortaliza într'un bust de bronz amintirea regretatului poet St. O. Iosif. Bustul poetului se va inaugura la 15 Septembrie v. a. c. și va fi așezat în rotonda Liceului „Sf. Petre și Pavel” din acest oraș.

Școlile din protopopiatul Chișineului (com. Arad). Aflăm, că părintele protopop Dr. D. Barbu din Chișineu nu conținește a îndemna toate comunele din protopopiatul d-sale să ceară ajutorul statului pentru susținerea școalelor noastre. Împotriva cuvântului de apărare ce am publicat în numărul nostru 161 a. c., avem dovezi nerăsturnabile, că părintele protopop a zădărnicit chiar hotărârea unanimă a unor comune și că chiar împotriva dorinței arătate de poporeni jertfitori, d-sa voiește să susție școalele numai cu ajutorul statului. E foarte trist că d-sa în scurtă activitate ce a desfășurat de când e acolo atacă tradițiile frumoase românești ale protopopiatului. Nu știm cari pot să fie îndemnurile unei astfel de strădanii foarte puțin laudabile.

Aceleași informații le deținem și despre „activitatea” protopopului Lazar dela Hălmațiu, — dar vom reveni.

Societatea „Marconi” din Londra a intrat în tratative cu inginerul Aurel Vlaicu pentru construirea unui număr de 100 aeroplan, sistem Vlaicu pentru trebuințele armatei engleze, în cazul reușitei experiențelor ce inginerul Vlaicu va începe în curând cu aeroplanul său, care va trebui să aibă loc pentru două persoane și să i se aplice telegrafia fără sârmă.

Un îndrăzneț sbor al aviatorului A. Vlaicu. Ni se scrie din București: Zilele trecute inginerul Vlaicu a sburat dela București pe câmpul de operațiuni în Bulgaria, parcurgând distanța dela București la Corabia (170 kilometri) în două ore, iar dela Corabia la Teliș, dincolo de Plevna (80 kilometri) într'o oră.

E de notat că acest sbor a fost făcut pe un vânt extraordinar de tare, ceea ce a atras întrepidului aviator admirația tuturor ofițerilor cunoscători în ale aviațiunei.

Pentru fondul ziaristilor. D. Daniil Săroiu, învățător în Tilișca, a trimis administrației noastre la fondul ziaristilor 10 cor. — o parte din venitul petrecerii de vară a tinerimei studioase din Tilișca ținută în 10 August c.

Iară se 'mbuibă grofil... Nu știm, căror tendințe li se datorește faptul, că în Ungaria se mai pot întâmpla astfel de lucruri, ca și acesta, pe care-l comunicăm aci:

În comuna de lângă Lupeni: **Câmpul lui Neag**, peste jumătate de locuitori — cari se ocupă cu vieritul — au rămas pe drumuri mulțămăntă unei dispoziții luate într'un moment de capricii de cătră „Măria Sa” contele Andrassy Sándor. Anume acesta cumpărând domeniul din hotarul satului **Câmpu' lui Neag** dela contesa Toroczky născ. Kendeffy, pe care domeniul oierii din **Câmpul lui Neag** — în baza dreptului câștigat de strămoșii lor foști iobagi — își păștiau oile pe lângă o anumită taxă. De dreptul acesta s'au și folosit urbariaștii din **Câmpul lui Neag** până acum de curând, când noul proprietar i-a izgonit de pe moșia, la a cărei usufruct aveau **drepturi asigurate prin lege**. Bineînțele oierii n'au voit să iasă cu una cu două, ci l'au dat în judecată pe nobilul magnat ungar, care poruncise fibirăului, **ca în decurs de douăzeci și patru de ciasuri să-i dea afară, ceea ce s'a și întâmplat**. Au trimis deci o delegație la vicespanul, care a avut ce e drept bunul simț, ca să nimicească decizul fibirăului infiltrat în el de „Măria Sa” groful Andrassy, dar a dat ordin „**să se pornească cercetare în cauză.**” La aceasta nu s'au învoit de loc locuitorii din **Câmpu lui Neag**, deoarece ei știau bine că cauza lor e mai dreaptă ca lumira soarelui. Au dat deci recurs în contra punctului din urmă din decizul vicespanului la ministerul de interne. Aici însă s'a aprobat **procedura fibirăului volnic** și au poruncit **ca Valahii să fie scoși momentan de pe teritoriul domeniului lui Andrassy**. Oierii însă și-au trimis toate actele și documentele, ce posedau, la minister cerând revizuirea decizului barbar. — Acum vom vedea ce se va întâmpla. — Oare va mai stărui ministerul asupra decizului său brutal, în urma căruia aproape un sat a rămas pe drumuri?...

Și-apoi să mai zică cineva, că **noi** suntem cei, cari agită poporul...

Nevolnicia unui notar. În comuna Vașad (com. Bihor) s'a întâmplat următorul caz ce arată răutatea conducătorilor politici ai comunei față de poporeni noștri pașnici, și durere, adeseori creduli.

Văd. Teodor Pișcoran și-a trimis feciorul la America să-și câștige mijloace pentru a înlesni traiul său și al mamei sale, devenit aici acasă insuportabil. În 25 Iulie a trimis mamei sale o anumită sumă de bani socotind să alineze neajunsurile din familia numeroasă ce-a lăsat acasă.

Și ce să vezi? Notarul Ujfalusi Tamás din suma ce-a sosit cu posta a subtras 50 fl. pentru niște tului (bâlii) ce abia au prețuit 10—15 fl. În urmă femeia s'a hotărât să anunțe cazul la Direcțiunea postelor din Oradea-mare, de unde imediat a pornit ancheta în fața locului; notarul Ujfalusi a primit o dojană în fața multor săteni, cari anume au fost chemați la casa comunală. Notarul acesta e figura odioasă, care lucrează din răspuțeri pentru înființarea școlăi de stat în comuna aceasta românească ce are vre-o 1500 locuitori.

Nouă cancelarie advocațională. D. Dr. Ioan Cosma anunță, că a deschis cancelarie advocațională în Beiuș, lângă judecătoria cercuală (în casa profesorului Dr. A. Pteancu.)

Logodnă. Dșoara Emilia Negruțiu din Ragla și d. Petrache Tăslăuan învățator în Bilbor — logodiți.

Felicitări!

Necrologuri. „Zarandeană” institut de credit și economii, societate pe acții în Baitia, anunță încetarea din viață a membrului ei în direcțiune Iuliu E. Cosma preot român gr. or. în 10 August. În mormântarea decedatului s'a făcut în 12 August.

— În 12 August a încetat din viață învățătorul în retragere Mihail Roman din Mintiul-Gherlei. Osemintele se vor înmormânta azi, Joi, în cimitirul de acolo. Lasă în urmă soția, numeroși fii, fiice, nepoate și un frate.

Fie-le țărâna ușoară!

Un desertor bulgar atentează asupra trenului de Berlin. Ni se anunță din Constanța: Trenul de Berlin a fost atacat aseară în dreptul stației Murfatlar. Un necunoscut a așezat pe șine câțiva drugi groși de fier, pentru a provoca deaierarea trenului. Din fericire însă, printr'o întâmplare norocoasă, trenul venind cu o iuțeală vertiginosă, a tăiat în două druggii de fier, trecând peste ei, numai cu o ușoară sdruncinătură. S'a evitat astfel o catastrofă ce ar fi costat viața a câtorva sute de pasageri poate, dacă deaierarea s'ar fi produs. Incepându-se cercetări, sublocotenentul Alervo, dela comandamentul jandarmeriei a stabilit, că atentatorul e un oarecare Marin Vasile Abramoff, mecanic, desertor din armata bulgară. El a fost înaintat autorităților respective.

Spre orientare. Chiar din partea unor buni amici ai noștri am fost învinuți, pentru că nu am publicat unele anunțuri de logodnă ori căsătorie. Spre orientarea publicului aducem la cunoștința celor interesați, că asemenea anunțuri în „Românul” se pot publica numai pe lângă o taxă de 2 coroane.

Din Bistrița: constatări și fapte. Deși biserica română gr.-cat. din Bistrița dispune de 12—14.000 cor. venite la an, totuș din partea Prea-veneratului Consistor diecesan din Gherla comuna bisericăscă e provocată să suplice pentru ajutor de stat pentru susținerea școlăi confesionale. — din care cauză senatul bisericăsc-școlastic în ședința sa ținută la 10 August a. e. a și început a-și frământa mîntea cu cererea ajutorului de stat și cu reducerea puterilor didactice dela două la una. E adevărat că hotărîrea senatului bisericăsc-școlastic, din cauza că membrii intelectuali n'au fost de față (Dar unde au fost? N. R.) nu s'a ridicat ca concluz, însă fiindcă biserica gr.-cat. se administrează în mod absolutistic, hotărîrea referitoare la cererea ajutorului de stat, o putem privi încă de pe acum ca fapt împlinit.

Tot cu această ocaziune trebuie să spun, că până când Românii din Reghinul-săsesc încunjurăți de o mare de Săcui, au arătat o frumoasă ținută românească și bărbătească, și cu ocaziunea concertului artiștilor noștri Mărcuș, Crișan și Barbu, nu au tipărit placarde și invitări în limbi străine, Românii din Bistrița voind — pe semne — să-și arate patriotismul și cu ocaziunea concertelor românești, — atât pentru concertul d. d. Mărcuș, Crișan și Barbu, care era să se țină la 12 Iulie a. e. ca și pentru concertul dlui Constantin Pavel anunțat pe 12 August, au tipărit placardele și în limbi străine și ca blamul să fie deplin în rubrica primă s'a dat întâietatea strașnicului „Hangverseny” și pe lângă aceasta și o poezie ungurească *Oh miért oly későn.*

Oare domnii fruntași români cari își dau concursul la așa dejositoare umiliri, nu presupun

că prin curtoasia noastră prea mare abzicem de drepturile cari ne compet? Oare d-lor nu cugetă că prin căciulirea noastră prea mare facem mari greutăți comitetului partidului nostru național care luptă pentru drepturile noastre românești?

Astăzi când toate privirile lumii sunt îndreptate spre Regatul Român și brava lui armată, — astăzi când și în Basarabia încep a cădea cătușile de pe trupul românesc, în lături cu umilirea!

Bistrițanul.

Duel între tată și fiu. Din Paris vine știrea, că în satul Bussiére în departamentul Creuse, a avut loc zilele trecute o ieșire pe teren între un părinte și fiul său. Arăndașul Blanchart și fiul său Jean erau îndrăgostiți de aceeași fată și pentru a pune odată capăt acestei cotidiană, au decis o ieșire pe teren. După ce amândoi au schimbat câte trei focuri de revolver fără vr'un rezultat, lupta s'a continuat cu cuțitele. Jean l'a străpuns pe tatăl său, cu cuțitul în piept și l'a omorât pe loc.

Fiul patricid a fost arestat.

Cronica școlară.

Deia școlăle medii gr.-or. române din Brașov.

Înștiințare pentru anul viitor.

Anul școlar 1913—14 se va începe în 2 Septembrie st. v. 1913, adică în 15 Septembrie st. n. Părinții, cari doresc să-și dea copiii la aceste școlăle (gimnaziu complet de 8 clase și școlă reală infer. de 4 clase) sunt poțitiți a se prezenta cu fii lor în cancelaria direcțiunii școlare în zilele de 2, 3 și 4 Septembrie v., adică în 15, 16 și 17 Septembrie st. n. pentru înmatriculare. Școlarii cari se înmatriculează pentru primadată la școlăle noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înmatricula, așadar și școlarii, cari au absolvit clasa precedentă la școlăle noastre.

Din 30 August și până în 3 Septembrie v. dela 8—12 ore a. m. se vor ținea examenele de corigență. Ceice s'ar prezenta mai târziu, au să dea petiție la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Examenle private (particulare) se vor ținea în zilele de 16—19 Septembrie v., având școlarii privațiști să se prezinte până cel mult în 16 Septembrie v. în cancel. direcțiunii școl. și să plătească taxele școlare și de examen.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească vor avea să dea un examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școlă reală este de 24 cor. pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 40 cor. pe an. — Cei înmatriculați pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 cor. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de pensiune dublu. Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnaziul superior 10 cor., iar în gimnaziul inferior și școlă reală 6 cor.; taxa pentru testimoniu (Fond. Coresi) 3 cor., taxa pentru anuar 1 cor., taxa edilă 6 cor. (în clasele de jos) și de 10 cor. în clasele de sus; taxa p. mijl. de învăț. și mobilă este de 2 resp. 4 cor.; — taxa de patinat este de 30 bani, resp. 50 bani; taxa pentru bibliotecă e de 1 cor.; taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI gimn. 1 cor., pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 cor.

Didactrul se poate plăti în 3 rate după dispozițiile stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor până în 30 Septembrie st. v.: la cancelaria Eforiei școlare.

1. Îndreptățiți a petiționa sunt acei școlari să-

Wällischhof

în Maria-Enzersdorf lângă Viena.

Sanatoriu și stabiliment de hydrotherapie. Dietetica sistem Dr. Lahmann. Tratament individualizat. Prospecte prin direcțiune și medicul șef. **Dr. Marius Sturza.**

raci, cari au moralitate bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimn. sau reală.

2. La petițiune se aclude atestatul de pauperitate dat de oficiul comunal, dar vidimat și de parohul local.

3. Toți petenții au să accludă și testimoniul ultim de clasă.

Scutiri se acordă numai la didactru, — celelalte taxe trebuie plătite de toți școlarii.

Notă. Atragem îndeosebi atențiunea părinților, ca:

a) să nu cumpere cărți școlare zdrențuite, soioase și defecte, căci acele se vor confisca de profesorii de clasă;

b) să îngrijească pentru fiii lor cari vin în clasele V—VIII gimn., ca aceștia să aibă uniforma școlară, obligată pentru aceste clase. Uniforme cu prețuri moderate și în stoffe trainice se pot comanda în Brașov la dl comerciant Emil Bologa (Târgul grăului nr. 2: la frații Simay).

Direcțiunea școlilor medii gr.-or. române din Brașov.

Cronica socială.

Concert în Oravița. Reuniunea de cetire și cântări gr. or. română din Oravița-română a aranjat cu prilejul hramului său în ziua de sf. Ilie (2 August) un concert în Grădina de tir din Oravița montană, sub conducerea dlui inv. Lazar. Programul a fost bogat și variat, s'a cântat îndeosebi din piesele lui Vidu și a culminat în „La sezătoare” de T. Brediceanu.

Asistența a petrecut într'o dispoziție de tot via, senină întreg decursul concertului. Îndeosebi au plăcut rolurile susținute în admirabila „Sezătoare” a lui T. Brediceanu de dsoarele Ana Bercea, Floarea Ghitera și dd. G. Sterianu, G. Pipelea.

La sfârșitul concertului s'a predat comedia cunoscută „Sticla din urmă” de I. Putici.

A doua zi, 3 August, în Oravița, a dat un concert de pian artista noastră din Blaj, dsoara Melania Brândușian. Piesele din program au fost din Bethoven, Schumann, Mureșianu; la insitența publicului a cântat mai multe cântări specifice bănățenești. Succesul a fost deplin, publicul a răsplătit-o cu aplause simțite.

D. protopop Aurel Popovici a cântat apoi din vioară mai multe piese clasice, și a fost acompaniat la pian de dsoara Adela Jianu.

Aflăm că dsoara Brândușian, a dat, la băile „Marilla” din apropiere, după ce a fost invitată de repetiteori de direcția acelor băi, un concert iarăș răușit. Dsoara Brândușian avusese planul ca să continue turneul și în alte părți bănățene, dar din cauza ploilor îndelungate, a renunțat.

Deși cam târziu, luăm cu plăcere notă de ambele concerte din Oravița, unde intelectualii români știu prețui arta românească. Artiștii noștri știu mai bine aceasta, de aceea ei nu uită să ia în programul lor de turneu și orașul Banatului de sud.

Dorim aceleași vești frumoase din acest centru cultural românesc, și pe viitor!

Petrecere în Bel (Bihor). Duminecă, 14 August s'a aranjat în comuna Bel o petrecere mult reușită. Doi tineri ai satului, studenți, au făcut un cor din feciori și fete și au cântat în acea seară mai multe cântări: Imnul Unirii, Hai leliță, Răsunetul Văilor, Fa Marișo etc. Sătenii au petrecut o seară neuitată, admirând pe acei doi tineri cari au știut să învețe atât de bine cântece pe feciorii și fetele din sat.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Publicațiune.

Comuna Orlát dă în întreprindere edificarea școalei comunale, prin licitațiune publică minuendă ce se va ținea în 31 August 1913 la 11 ore a. m., pe lângă prețul de strigare de 46.000 cor.

Înainte de începerea licitațiunei se primesc și oferte în scris.

Vadiul e de 5% dela prețul de strigare.

Planul, preliminarul, condițiile de licitare și formularul de contract, se pot vedea în fiecare zi în orele oficioase la primăria comunală.

Comuna își rezervă dreptul de a alege dintre oferenți de întreprinzător pe cel care-l va afla mai potrivit.

(Pi 1311)

Primăria comunală.

De închiriat pe 1 Noemvrie o locuință cu 3 camere,

cameră de baie și cameră pentru servitoare.

A se adresa la administrația ziarului „Românul”.

Caut

un candidat de avocat cu practică bună. Intrare îndată.

Dr. Ioan Pop, avocat
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Po 1299)

Se caută

un candidat de avocat cu practică în cancelaria avocatului Dr. Ioan Papp din Buteni (Körösbökény).

(Pa 1309)

Un candidat de avocat află aplicare momentană la

Dr. Nestor Oprean
Nagyszentmiklós.

(O 1307)

Se primește

spre încvartirare și cu întreținerea întregă doi studenți din familii bune. — Totodată vor avea ca instructor un absolvent de clasele comerciale. Doritorii să se adreseze la administrație.

(Be 1310)

Bătăturile,

la 997

scortoșenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „BAMABIN”.
1 sticlă 1 cor., francată 1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare oriunde sau la pregătitor:

Dr. FLESCH E., farmacist în Győr.

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu *cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit.* — Pregătește, reparaază și clădește *căminuri și vetre de fert.* Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

□ □
KI 122-60

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVAR-JÓZSEFVAROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

furnisorul postelor reg. ung. și mehanizmelor militare.

Mare deposit permanent de toffelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurie, rotarie și de lustruit.

(Ko 536-30)

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zăhar curativ și toffelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Socleth, Nestlé, Kufcke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curăţitorie chimică
şi fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA ::

Se curăţă sau se vâpseşte cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame; bluse, toalete de bal.

Jachete de piele decolorate, se vâpsec într'o culoare închisă trainică.

Gulerile şi manşetele, se curăţă şi se fac albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preţ pe expediarea cât se poate de repede şi punctual pe postă şi în provincie.

Odăjdii bisericeşti, broderiile se curăţă frumos şi cu multă îngrijire.

Ba 1283

PENTRU ARANJAMENTE ŞI LUCRURI BISERICESTI,

dacă voţi să cumpăraţi, cereţi preţcurent dela fabrica de industrie artistică bisericească a firmei

VRANITS és TAUSCH Wa 1013 **Ujvidék.**

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE.

Ju 981

JURISICS MÁRTON

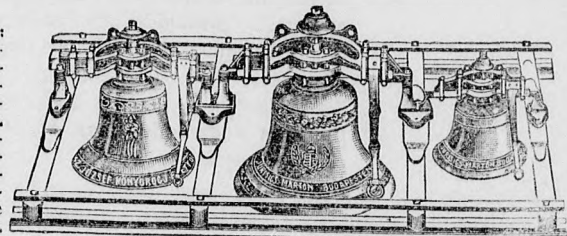
montor de clopote
şi fabricant de staluri
pentru clopote

BUDAPESTA, Rozsa-u. 51-53.

Firmă catolică.

Telefon 77-51.

Execuţie orice lucrare în această branşă: execuţie clopote excelente cu tonuri curate şi pline, retoarnă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fier vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fier făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execuţie staluri drepte şi orizontale din fier de clopote, cu preţuri moderate. - Cu prospecte servesc cu plăcere. Mai departe executăm tot felul de aranjamente complete pentru ateliere de lăcătuşerie şi făurărie.

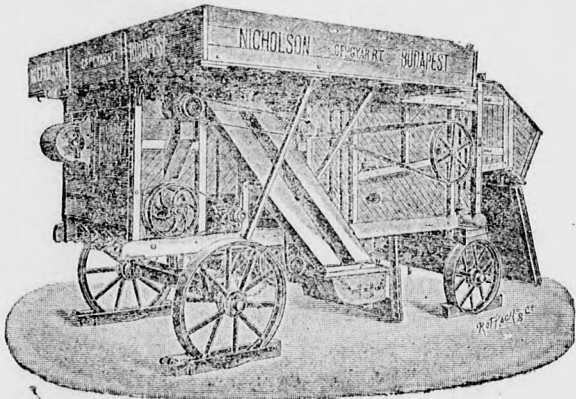

AGENTURA CERC. A FABRICEI DE MAŞINI »NICHOLSON» SOC. PE ACŢII.

Liferăm cu preţurile cele mai convenabile şi pe lângă plătiri favorabile în rate.

Garnituri complete de îmblăţit cu aburi şi vehicule, garnituri de îmblăţit cu benzină şi olei brut, benzină, motoare cu olei brut absorbitoare de gaz şi sistem Diesl, aranjamente pentru mori, prese pentru ulei, mănate cu apă, maşini americane de secerat, strângătoare de fân. Triere, ciururi, pluguri, maşini de sămănat şi toffelul de maşini economice. Maşini pentru măsurari şi rotari pentru lucrarea lemnului. Curele excelente pentru maşini, ulei pentru maşini şi unsoare pentru maşini, etc.

Bu 1190

Preţcurent gratis şi franco.
Telefon interurban nr. 604.
Depozit special de stropitoare
„Vermorel“ originale franceze.

La dorinţă pentru explicaţii şi în scopul legării afacerilor unul dintre conducătorii firmei mergem la faţa locului în persoană pe cheltuiala noastră.

FRĂŢII BURZA, ARAD BOROS BENI-TER
nr. 1. (casa proprie).

AGENTURA CERC. A FABRICEI DE MAŞINI „NICHOLSON” SOC. PE ACŢII.

Bencsik Zsigmond in DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comande din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Be 318

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele **mai** bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună La comande mari mă prez nt oriunde pe spesele proprii:

Mierzinsky Ferencz

atelier fotografic

TIMIȘOARA-FABRICĂ, buev. Andrassy nr. 12.

(Mi 649)

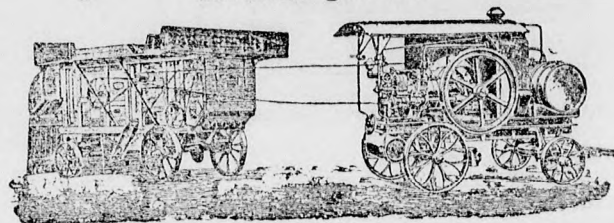
Lucrări fotografice excelente, înmăririi în aveler platină, oleu și argint bronz după oricare tablou. Specialități: fotografii de copii și grupuri, precum și totfelul de lucrări în aceasta branșă, cu prețuri foarte moderate, execuție elegantă. Seara fotografierei la lumină electrică. Telefon 13-41.

INSTIINȚARE! Aducem la cunoștința domnilor propriet. economi, că **pentru sezonul trierului**

suntem în pozițiuneașă putem expedia imediat 3 garnituri de 4 HP. pentru imblătit cu vaporii, 6 garnituri de 6 HP. și 6 garnituri de 8 HP., precum și mai multe garnituri de imblătit cu benzină și motoare foarte ieftine și pe lângă plă-tiri favorabile în rate de fabrică. Avem în depozit mai multe garnituri uzate.

Sch mbăm garnituri.

Bu 1189

FRĂȚII BURZA prăvălie de mașini econ. și ferărie, reprezent. cerc. ai fabr. de mașini Schlick și Nicholson. A R A D, PIAȚA BOROS-BÉNI NUMĂRUL 1.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post aparocasa ang. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszobon.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutul financiar (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTEZIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra furtului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocoste: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinel.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sovizitori buni și cu legături — pot fi primite ori-când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZOBON (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAB, BE-
KÁ, CSANÁD, RIGOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CABAS-NEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(De 188-188) Telefon nr. 850

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

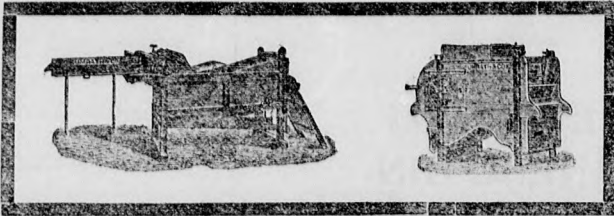
STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, învitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Mașine de treerat și vânturat

mânate cu mâna, maneje de
siguranță ori locomobile în
execuțiunea cea mai bună
:: și practică. ::

U 731

Umrath & Co.,
Budapest, Váci-körút numărul 60.

Construim: locomobile, locomotive de treerat, presse pentru paie, elevatori pentru paie, maneje (göpluri), mașine de treerat și curățit, mașine de tăiat nutret, mașine de sămănat și secerat, presse de struguri, pompe. ::

La cerere trimitem gratuit catalog ilustrat și oferte.

Correspondență românească.

La RĂZBOIU 500.000 de ROMÂNI au ieșit în calea morții, iar la noi cu 500.000 cor.

Iti iasă norocul cu trocul în cale la **25 August** a. e. dacă îl aștrageră cea mai apropiată ce va fi în tepti și îi deschizi ușița ca să intre, cumpărând cel puțin un loz dela Banca Hipotecară Ungară, care îl vindem de prezent pe: — 36 de rate lunare de câte 6 coroane 30 fleri.

Doă lozuri împerechiate, adică unul dela Banca Hipotecară Ungară și unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie, împreună cu: — 40 rate lunare de câte 10 coroane.

Câștigurile principale:

Cor. 1,000,000.—, 500,000.—, 400,000.—, 300,000.—, 2 de 100,000.—, 2 de 75,000.—, 50,000.—, 10,000.—, etc. etc.

Nici un risc!

Tot lozul câștigă!

Tragerile se țin în fața unei comisii supravegiate din partea statului și sunt publice. Ele au loc la: 5 și 25 Februarie, 25 Aprilie, 5 și 25 Iunie, 25 Aug., 5 și 25 Octombrie și 27 Decembrie a fiecărui an. Cu ocaziunea tragerii din Decembrie se sortează câștigul cel mai mare de pe lume de:

cor. 1,000.000

Lozurile acestea nu-și pierd valoarea ca lozurile loteriei de stat, ci joacă în continu până la finea tuturor tragerilor, astfel că un loz în caz de noroc se poate trage și de mai multeori. — Cel puțin odată însă trebuie să se tragă fiecare loz.

După primirea ratei prime imediat estradăm cumpărătorului **Lista legală de rate**, care conține Seria, Numărul și Litera lozurilor cumpărate, iar după solvirea tuturor ratelor i-se vor estrada lozurile originale. Observăm la acest loc, că deja după achitarea ratei prime dreptul de joc și de câștig este esloviv al cumpărătorului. Pentru asignarea ratelor următoare trimitem cumpărătorilor ceuri postale, cruțând astfel porto.

Vă recomandăm cu toată căldura a cumpăra cel puțin unul sau două din lozurile acestea, căci după terminarea războiului la tot cazul li-se va urea prețul repede și nu vom mai fi în stare a le putea vinde sub condițiuni așa de favorabile ca în prezent.

Nu lăsați norocul să Vă treacă pe sub nas, profitați de ocaziune și întindeți mâna după el, căci nu puteți ști din' ce tufă sare iepurele!

Lozurile acestea sunt garantate și din partea visteriei statului, ele se primesc ca cautiune oriunde, se pot lombarda (zalogi), etc., cu un cuvânt sunt cele mai bune lozuri de pe suprafața pământului, concentrate fiind în ele toate calitățile necesare și dorite.

Adastând cu plăcere comenzile onorațiilor cetitori, semnăm cu deosebită stimă:

Ustredna banka uc. spol., Budapest
Váci-körút 31. U 1271

Prăvălie nouă!

Szántó Mór és Tsa

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

A R A D, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.